

کنترل روایت: هاسبارای معاصر، پروپاگانداي دیجیتال و روانشناسی ادراک در مناقشه اسرائیل-فلسطین

در درگیری‌های مدرن، اطلاعات دیگر فقط پس‌زمینه جنگ نیست - خود جنگ است. تصاویر، کلمات، هشتک‌ها و الگوریتم‌ها اکنون به عنوان سلاح‌هایی عمل می‌کنند به اندازه بمب‌ها و گلوله‌ها. میدان نبرد نه تنها غزه، کرانه باختری یا سالن‌های سازمان ملل است - بلکه صفحه نمایش تلفن شما، فید خبری شما و واکنش‌های عاطفی شما نیز هست. مبارزه نه تنها بر سر قلمرو، بلکه بر سر حقیقت، حافظه و ادراک اخلاقی است. و در این عرصه، سیستم پروپاگانداي اسرائیل - معروف به هاسبارا - به عنوان یکی از پیشرفته‌ترین و تهاجمی‌ترین عملیات‌های روایی در جهان ظاهر شده است.

به طور سنتی به عنوان «توضیح» ترجمه شده، هاسبارا خود را به عنوان دیپلماسی عمومی معرفی می‌کند: تلاشی برای «روشن کردن» اقدامات اسرائیل برای جامعه جهانی. اما در عمل، به عنوان یک عملیات تأثیر نفسانی و دیجیتال جامع با حمایت دولتی عمل می‌کند. هدف آن نه تنها متقاعد کردن، بلکه کنترل داستان است - اینکه چه کسی به عنوان قربانی یا مهاجم، مشروع یا مجرم، انسانی یا دورریختنی دیده می‌شود.

در دو سال گذشته، در میان حمله تشدیدشده اسرائیل به غزه و ظهور جهانی فعال‌سازی دیجیتال، هاسبارا وارد فاز جدیدی شده است. دیگر محدود به بیانیه‌های مطبوعاتی یا رسانه‌های دولتی نیست؛ اکنون از طریق الگوریتم‌ها، شبکه‌های تأثیرگذار، کمپین‌های اطلاعات غلط و اجرای شرکتی عمل می‌کند. پلتفرم‌هایی مانند X (قبلاً توییتر) و تیک‌تاک، که زمانی به عنوان فضاهای دموکراتیک تصور می‌شدند، به میدان‌های نبرد دیجیتال تبدیل شده‌اند که در آن دیدن رنج - و مشروعیت مقاومت - تحت حذف الگوریتمی قرار می‌گیرد.

در عین حال، میلیاردرهای قدرتمندی مانند لری الیسون، که اکنون نفوذ عمده‌ای بر تیک‌تاک و رسانه‌های سنتی از طریق اوراکل و اسکای‌دانس/پارامونت دارد، انطباق ایدئولوژیک را از بالا به پایین تحمیل می‌کنند. صداهای طرفدار فلسطین به طور فزاینده‌ای ساکت می‌شوند، نه تنها با سانسور دولتی، بلکه با سیاست‌های کارفرمایان، سرکوب الگوریتمی و دستکاری روانی جاسازی‌شده در همان پلتفرم‌هایی که برای درک جهان استفاده می‌کنیم.

اما با وجود همه اینها، حقیقت پایدار است.

شهادت‌های شاهدان عینی، آرشیوهای دیجیتال و آگاهی جهانی شروع به مقاومت و شکستن توهم هاسبارا کرده‌اند. هدف این اثر مستندسازی، افشا و تجهیز خوانندگان با ابزارهایی برای درک و چالش آن توهم است - قبل از اینکه به واقعیت خود تبدیل شود.

تکامل هاسبارا - از دیپلماسی جنگ سرد به سلطه دیجیتال

«هاسبارا» (הסברה) به معنای واقعی «توضیح» به زبان عبری است. در سطح، به معنای روشن‌سازی یا دیپلماسی عمومی است - تلاش اسرائیل برای «توضیح خود» به جهان. اما هاسبارا نه تنها توضیحی است؛ اجرایی، پیشگیرانه و

دستکاری‌کننده است. این یک چارچوب پروپاگاندای هماهنگ است که برای کنترل روایت‌های جهانی در مورد اسرائیل طراحی شده، به ویژه در زمینه اشغال فلسطین.

برخلاف روابط عمومی سنتی، هاسبارا **نظامی‌شده و نهادی** است، ریشه در دولت امنیتی دارد و در سراسر پلتفرم‌ها، زبان‌ها و رشته‌ها تمرین می‌شود. این نه در مورد برنده شدن بحث است - بلکه در مورد **تعریف شرایط واقعیت** قبل از شروع بحث است.

ریشه‌ها: از دفاع صهیونیستی به پروپاگاندای دولتی

بذرهای هاسبارا خیلی قبل از تأسیس اسرائیل در ۱۹۴۸ کاشته شد. رهبران صهیونیست در اوایل قرن بیستم اهمیت شکل‌دهی به نظر عمومی غربی را شناختند. شخصیت‌هایی مانند خیایم وایزمن و تئودور هرتزل نه تنها دیپلمات‌ها بودند، بلکه **کارآفرینان روایی**، که برای متقاعد کردن نخبگان بریتانیایی و آمریکایی کار می‌کردند که صهیونیسم یک پروژه مدرن و متمدنانه است نه استعماری.

پس از تأسیس دولت اسرائیل، هاسبارا نقش رسمی‌تری گرفت. در طول جنگ سرد، مقامات اسرائیلی دولت را به عنوان یک پایگاه لیبرال دموکراسی در منطقه عربی خصمانه قاب‌بندی کردند، همسو با ارزش‌های آمریکایی و ترس‌های غربی از نفوذ شوروی.

اهداف کلیدی اولیه هاسبارا شامل:

- توجیه نکبه (جابجایی اجباری بیش از ۷۰۰,۰۰۰ فلسطینی در ۱۹۴۸)
- بازبرندینگ اشغال ۱۹۶۷ کرانه باختری، غزه و اورشلیم شرقی به عنوان «جنگ دفاعی»
- منحرف کردن انتقاد از اقدامات نظامی مانند جنگ لبنان ۱۹۸۲ و سرکوب انتفاضه‌ها

در هر یک از این دوره‌ها، هاسبارا بر رسانه غربی، متحدان دیپلماتیک و نهادهای دیاسپورای یهودی تکیه کرد تا نسخه اسرائیلی رویدادها را تقویت کند. اسرائیل را به عنوان کوچک، محاصره‌شده و اخلاقاً برتر توصیف کرد - علی‌رغم داشتن قدرت نظامی غالب.

نهادینه‌سازی: ظهور بوروکراسی هاسبارا

تا دهه‌های ۱۹۷۰ و ۱۹۸۰، هاسبارا در دولت اسرائیل رسمی شد. وزارت امور خارجه، وزارت امور استراتژیک و واحدهای **سخنگویان ارتش** هر کدام بال‌های پروپاگاندایی توسعه دادند که بر شکل‌دهی به نظر بین‌المللی تمرکز داشتند. توسعه‌های کلیدی شامل:

- تأسیس **دپارتمان هاسبارا** در وزارت امور خارجه
- برنامه‌های آموزشی برای دیپلمات‌ها و سربازان اسرائیلی در «انضباط روایی»
- استفاده از آپیک و لابی‌های وابسته برای هماهنگی پیام‌های رسانه‌ای آمریکایی
- شراکت با شرکت‌های روابط عمومی، اندیشکده‌ها و رسانه‌های بزرگ آمریکایی

این نه فقط در مورد قرار دادن اسرائیل در نور خوب بود - بلکه در مورد بی‌مشروع کردن مقاومت فلسطینی، بازچارچوب‌بندی انتقاد به عنوان یهودستیزی و تأثیر بر تصمیم‌گیری سیاسی در پایتخت‌های غربی بود.

دفترچه راهنمای هاسبارا: پروپاگاندا در عمل

تا دهه ۲۰۰۰، هاسبارا فراتر از دیپلماسی سنتی به تأثیر رسانه‌ای جمعی و تکنیک‌های اطلاعات غلط رفت. یکی از مصنوعات کلیدی این دوره «دفترچه راهنمای هاسبارا» است، راهنمایی که در عصر اولیه اینترنت بین مدافعان اسرائیل به طور گسترده توزیع شد.

دفترچه راهنما استراتژی‌های بلاغی مانند:

- امتیازدهی در مقابل جستجوی حقیقت: همیشه هدف برنده شدن بحث است، نه توضیح مسئله
- جذب‌های عاطفی: برانگیختن ترس، گناه و تروما (مثلاً ارجاع مداوم به هولوکاست یا تروریسم)
- تغییر جهت: وقتی در مورد اقدامات اسرائیل به چالش کشیده می‌شود، به حماس، ایران یا یهودستیزی بپیچید
- بی‌اعتبار کردن و بی‌مشروع کردن: به پیام‌رسان حمله کنید، نه پیام - به ویژه منتقدان، خبرنگاران و دانشگاهیان

این تاکتیک‌ها محدود به بازیگران دولتی نیستند. اکنون از طریق گروه‌های دانشجویی، سازمان‌های دیاسپورا و داوطلبان آنلاین پخش می‌شوند و ارتش جهانی پروپاگانداچی‌های دیجیتال را تشکیل می‌دهند.

هاسبارا ۲۰۰: چرخش دیجیتال

تحول واقعی در دهه ۲۰۱۰ آمد و در دهه ۲۰۲۰ شتاب گرفت. با از دست دادن نفوذ رسانه‌های سنتی و سلطه رسانه‌های اجتماعی، هاسبارا چرخش کرد. شروع به تمرکز بر کمپین‌های تأثیرگذار، تعدیل هوش مصنوعی، مهندسی الگوریتمی و اطلاعات غلط دیجیتال در زمان واقعی کرد.

توسعه‌های کلیدی شامل:

- واحد «سخنگویان» ارتش ایجاد ویدیوهای تیک‌تاک و ویروسی برای بازچارچوب‌بندی حملات هوایی به عنوان قهرمانی
- «جنگجویان هاسبارا» غیرنظامی هماهنگ‌شده در واتس‌آپ و تلگرام برای گزارش جمعی پست‌های طرفدار فلسطین
- دولت اسرائیل تأمین مالی کمپین‌های دیجیتال چندمیلیون دلاری برای سیل پلتفرم‌ها با محتوای طرفدار اسرائیل، به ویژه در دوره‌های خشونت تشدیدشده
- مناقصه وزارتخانه اسرائیلی در ۲۰۱۹ ارائه ۳ میلیون NIS برای عملیات مخفی رسانه‌های اجتماعی هدف‌گیری «کمپین‌های بی‌مشروع‌سازی»

این تلاش‌ها به آنچه تحلیلگران هاسبارا ۲۰۰ می‌نامند به اوج رسید - رژیم پروپاگانداچی سازگار با عصر پلتفرم، جایی که سرعت، ویروسی بودن و دستکاری عاطفی مهم‌تر از واقعیت‌ها یا سیاست‌ها است.

پلتفرم به عنوان پروپاگاندا - چگونه هاسبارا X (قبلاً توییتر) را تصاحب کرد

وقتی ایلان ماسک توئیتر را در اواخر ۲۰۲۲ خرید و آن را به X تغییر نام داد، پلتفرم وارد فاز ایدئولوژیک جدیدی شد. به عنوان پناهگاهی برای «آزادی بیان» بازاریابی شد، X به سرعت به چیزی بسیار حزبی تر تکامل یافت: میدان نبرد برای جنگ اطلاعاتی همسو با دولت، جایی که دستگاه هاسبارای اسرائیل زمین حاصلخیزی برای تقویت پیام‌هایش، سرکوب اختلاف و شکل‌دهی به ادراک عمومی مناقشه اسرائیل-فلسطین در زمان واقعی یافت.

در حالی که توئیتر مدت‌ها مشکلات تعصب و عدم تقارن تعدیل داشت، عصر پس از ماسک نشانه‌ای از تشدید دراماتیک در مهندسی روایی مجاور به دولت است - با دولت اسرائیل، ارتش و شبکه‌های وابسته کاملاً از تغییرات پلتفرم، همدردی رهبری و عدم شفافیت الگوریتمی برای تثبیت دیدگاه غالب بهره می‌برند.

از پلتفرم به پروکسی: چگونه X با اهداف هاسبارا همسو شد

بلافاصله پس از حملات حماس در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ و حمله بعدی اسرائیل به غزه، عملیات هاسبارا به حالت اوردرایو وارد شد. در همان زمان، X ساختاری همسو با این تلاش‌ها شد:

تعصب الگوریتمی

- محتوای طرفدار اسرائیل در دید افزایش یافت، اغلب با دسترسی باآورده علی‌رغم تعامل پایین.
- پست‌های طرفدار فلسطین دفن شدند، در سایه بن‌شدن یا به عنوان «حمایت از تروریسم» علامت‌گذاری شدند، حتی وقتی توسط خبرنگاران یا دانشگاهیان پست شده بودند.
- روندهایی مانند #غزه به طور مرموزی از ابزارهای دید پلتفرم در دوره‌های بمباران سنگین و مرگ غیرنظامیان در غزه ناپدید شدند.

تأییدهای ایلان ماسک

- ماسک شخصاً حساب‌ها را افزایش داد که برای پخش اطلاعات غلط یا محتوای طرفدار اسرائیل بسیار حزبی شناخته شده بودند.
- او شخصیت‌هایی با پیوند به شبکه‌های نفوذ اسرائیلی را پلتفرم کرد، از جمله کسانی که پیام‌های ارتش را در عملیات‌های نظامی حیات‌تکرار می‌کردند.
- در بسیاری موارد، ماسک خود نقاط بحث هاسبارا را تکرار کرد و انتقادهای اسرائیل را به عنوان تهدیدهای امنیتی یا «پروپاگاندای افراطی» بازچارچوب‌بندی کرد.

تنظیمات سیاست که سانسور را ترجیح می‌دهند

- ویژگی «یادداشت‌های جامعه»، که برای افزودن زمینه در نظر گرفته شده بود، اغلب به عنوان سلاح برای تضعیف صداهای طرفدار فلسطین استفاده می‌شد.
- تعلیق‌های جمعی خبرنگاران، هنرمندان و حتی بازماندگان را که فیلم‌های زمان واقعی رویدادهای غزه را پست می‌کردند، هدف قرار داد.
- صداهای مخالف اغلب به عنوان «اطلاعات غلط» بدون تجدیدنظر یا توضیح برچسب زده می‌شدند.

با هم، این تغییرات ساختاری آنچه را که کاربران شروع به نامیدن «فید هاسبارا» کردند ایجاد کرد - نسخه دستکاری‌شده واقعیت که در آن فقط یک طرف از یک درگیری وحشیانه مداوماً قابل مشاهده بود و همدردی با طرف دیگر الگوریتمیاً

دلسرد می‌شد.

تیپ‌های دیجیتالی و سیل محتوا

موفقیت هاسبارا در X هرگز فقط به الگوریتم‌ها وابسته نبوده. مداخله انسانی - اغلب هماهنگ - نقش عمده‌ای ایفا کرده است.

تیپ‌های دیجیتال:

- داوطلبان و تأثیرگذاران هاسبارای پرداختی در شبکه‌ها برای گزارش جمعی حساب‌های طرفدار فلسطین کار می‌کنند.
- این شبکه‌ها نظرات را با نقاط بحث اسکریپت‌شده سیل می‌کنند، رشته‌ها را با آزار منحرف می‌کنند و اطلاعات غلط را می‌کارند که یک بار ویروسی شد، تصحیح آن دشوار است.

استراتژی سیل:

- در لحظات پررنگ (مثل بمباران بیمارستان‌ها، قطعنامه‌های سازمان ملل)، X با اینفوگرافیک‌های طرفدار اسرائیل، محتوای تولیدشده با هوش مصنوعی یا ویدیوهای دستکاری عاطفی که سربازان ارتش را به عنوان انسان‌دوستانه‌های مردم نشان می‌دهند، سیل می‌شود.
 - هدف نه فقط متقاعد کردن است - کنترل حجم است. برای غرق کردن پست‌های انتقادی با اشباع خالص.
- این عمل با شرکای دولتی کمک می‌شود. دولت اسرائیل سرمایه‌گذاری‌های مستند در پروپاگاندای رسانه‌های اجتماعی دارد، از جمله:
- کمپین دیپلماسی عمومی ۱۴۵ میلیون دلاری هدف‌گیری مخاطبان غربی.
 - مناقصه ۲۰۱۹ ارائه میلیون‌ها شیکل برای عملیات‌های نفوذ دیجیتال.
 - برنامه‌های علناً اعتراف‌شده نتانیا‌هو برای استفاده از رسانه‌های اجتماعی به عنوان «سلاح» در شکل‌دهی به نظر عمومی آمریکایی.

چارچوب روایی: از قربانی‌سازی به توجیه اخلاقی

تحول X به تقویت‌کننده هاسبارا همچنین چارچوب روایی مناقشه را تغییر داده است:

- اسرائیل به عنوان قربانی دائمی نشان داده می‌شود، صرف‌نظر از عدم تقارن نظامی یا تلفات غیرنظامی واردشده.
- فلسطینی‌ها مداوماً به تروریسم مرتبط می‌شوند، از طریق زبان و نشانه‌های بصری غیرانسانی می‌شوند، حتی وقتی در مورد کودکان یا بیمارستان‌ها بحث می‌شود.
- خشونت ساختاری، اشغال و آپارتاید نامرئی می‌شوند با بازچارچوب‌بندی هر تشدید به عنوان عمل دفاعی خودبه‌خودی.

این چارچوب‌ها از طریق:

- تأثیرگذاران با تیک آبی (اغلب پرداختی) که در طول بمباران‌ها محتوای ویروسی پست می‌کنند، تقویت می‌شوند.

- رشته‌های تولیدشده با هوش مصنوعی که از زبان و تصاویر عاطفی متقاعدکننده برای حفظ حمایت از اقدام نظامی استفاده می‌کنند.
- تاکتیک‌های اطلاعات غلط، مانند مرتبط کردن غلط خبرنگاران یا سازمان‌های غیردولتی به حماس برای بی‌اعتبار کردن گزارش‌هایشان.

از تعدیل به دستکاری: مرگ خنثی بودن پلتفرم

X دیگر «میدان شهر» نیست. این یک سیستم اطلاعاتی نظامی شده است، جایی که تعامل مهندسی می‌شود، دید کنترل می‌شود و اختلاف سیاسی از طریق کد و اجبار مدیریت می‌شود.

این سابقه خطرناکی را نشان می‌دهد - نه تنها برای مناقشه اسرائیل-فلسطین، بلکه برای دموکراسی و حقوق دیجیتال جهانی. وقتی یک طرف از جنگ از حفاظت الگوریتمی تمام‌طیف لذت می‌برد - و طرف دیگر با کاهش، ممنوعیت‌ها و افترا روبرو می‌شود - نتیجه بحث نیست. رضایت تولیدشده است.

تیک‌تاک و دکترین الیسون - نفوذ، ایدئولوژی و تصاحب پلتفرم

در اوایل دهه ۲۰۲۰، تیک‌تاک به عنوان قدرتمندترین پلتفرم فرهنگی و سیاسی برای نسل Z ظاهر شد. با بیش از یک میلیارد کاربر جهانی و بیش از ۱۵۰ میلیون در ایالات متحده به تنهایی، تیک‌تاک به فضایی تبدیل شد که روایت‌های جهانی نه تنها به اشتراک گذاشته می‌شدند - احساس می‌شدند. در زمان‌های جنگ، قیام یا بی‌عدالتی، به عنوان خط مقدم شهادت بصری خدمت می‌کرد: سریع، بدون فیلتر و عاطفی مستقیم.

دقیقاً این قدرت خام است که تیک‌تاک را تهدید کرد - برای دولت‌ها، شرکت‌ها و رژیم‌های روایی قدرتمند مانند هاسبارا.

ابتدا، بررسی ایالات متحده از تیک‌تاک بر حریم خصوصی داده‌ها و ترس از نفوذ حزب کمونیست چین تمرکز داشت، به دلیل مالکیت آن توسط غول فناوری چینی بایت‌دنس. با این حال، در ۲۰۲۵، این نگرانی «حل شد» وقتی ۸۰ درصد سهام عملیات ایالات متحده تیک‌تاک به کنسرسیوم سرمایه‌گذاران آمریکایی فروخته شد، با اوراکل - به رهبری میلیاردر طرفدار اسرائیل لری الیسون - رهبری نظارت بر الگوریتم و زیرساخت داده‌های تیک‌تاک را بر عهده گرفت.

با این حال، آنچه بعد آمد نه بازگرداندن خنثی بودن یا آزادی مدنی بود.

در عوض، تیک‌تاک به بازوی دیگری از اجرای ایدئولوژیک تبدیل شد، به ویژه همسو با منافع دولتی اسرائیل، روایت‌های سیاست خارجی ایالات متحده و نفوذ فرهنگی میلیاردرها.

خرید که یک امپراتوری را با دیگری جایگزین کرد

در سپتامبر ۲۰۲۵، تحت فشار دوحزبی و از طریق فرمان اجرایی عصر ترامپ، عملیات ایالات متحده تیک‌تاک عملاً ضبط و به نخبگان فناوری آمریکایی تحویل داده شد. اوراکل الیسون کنترل 治理 داده‌ها و نظارت الگوریتمی را بر عهده گرفت - تصمیمی که توسط شاهین‌های امنیت ملی و رسانه‌های تجاری جشن گرفته شد.

اما در مبادله نفوذ دولتی چین با امپراتوری ایدئولوژیک الیسون، ایالات متحده تیک‌تاک را «غیرسیاسی» نکرد - فقط وفاداری پلتفرم را تغییر جهت داد. و آن وفاداری خنثی نیست.

الیسون فقط تاجر نیست. او است:

- حامی صریح اسرائیل و ارتش
- تأمین‌کننده اصلی لابی‌های سیاسی طرفدار اسرائیل و برنامه‌های نظامی
- معمار مالی پشت تصاحب پسرش پارامونت گلوبال، که شامل سی‌بی‌اس، شوتایم و طیف وسیعی از رسانه‌های آمریکایی است

به طور خلاصه، نفوذ الیسون به:

- تکنولوژی بزرگ (اوراکل)
- رسانه‌های اجتماعی (تیک‌تاک، از طریق زیرساخت اوراکل)
- رسانه‌های سنتی (پارامونت/سی‌بی‌اس)
- سیاست ایالات متحده (اهداننده اصلی ترامپ، با پیوند به مارکو روبیو، در میان دیگران)

او نه تنها سیستم اطلاعاتی را شکل می‌دهد - مالک آن است.

دکترین الیسون: کنترل ایدئولوژیک به عنوان فرهنگ شرکتی

پس از تشدید جنگ غزه در اواخر ۲۰۲۳، گزارش‌های داخلی از اوراکل شروع به ظاهر شدن کردند. اینها یک تغییر فرهنگ شرکتی نگران‌کننده را تحت نفوذ الیسون آشکار کردند، به ویژه در حالی که اوراکل خود را برای تصاحب عملیات تیک‌تاک موقعیت می‌داد.

توسعه‌های کلیدی شامل:

- مدیران اجرایی تقاضای «عشق به اسرائیل» را در فرهنگ شرکت جاسازی کنند
- کارمندانی که نگرانی در مورد اقدامات نظامی اسرائیل ابراز می‌کردند به منابع سلامت روانی شرکتی ارجاع داده می‌شدند
- کارگران طرفدار فلسطین با فشار انضباطی یا انتقام برای نظراتشان روبرو می‌شدند
- نامه باز از ده‌ها کارمند اوراکل در اوایل ۲۰۲۵ اعتراض به روابط عمیق‌تر شرکت با فناوری نظامی اسرائیل و عملیات سانسور

این اعمال نه تنها تعصب را منعکس می‌کنند - شرطی‌سازی اقتدارگرا را برمی‌انگیزند: ایده اینکه انحراف از جهان‌بینی طرفدار اسرائیل علامت ناپایداری، سردرگمی یا عدم وفاداری است.

این محیط لرزاننده توسط تغییرات در خود تیک‌تاک منعکس شد.

سانسور در تیک‌تاک: آرام، هدفمند و مؤثر

از زمانی که اوراکل کنترل الگوریتم و زیرساخت تیک‌تاک را بر عهده گرفت، کاربران طیفی از تاکتیک‌های سرکوب را گزارش کرده‌اند که صداهای طرفدار فلسطین را تحت تأثیر قرار می‌دهد:

کاهش دید

- پست‌هایی که حملات هوایی اسرائیلی، مرگ‌های غیرنظامی یا شهادت‌های غزه را مستند می‌کنند، شروع به دریافت تعامل به طور قابل توجهی پایین‌تر نسبت به قبل از خرید کردند.
- هشتگ‌هایی مانند #فلسطین_آزاد یا #آتش_بس_حالا به طور متناوب خفه یا غیرقابل جستجو شدند.
- ویدیوهایی که به عنوان «گرافیکی» یا «گمراه‌کننده» علامت‌گذاری شدند حذف یا محدود شدند - حتی وقتی تأیید شده یا توسط خبرنگاران پست شده بودند.

اقدامات حساب هدفمند

- تولیدکنندگان و فعالان فلسطینی برجسته سایه‌بان، تعلیق حساب و حذف محتوا بدون هشدار گزارش کردند.
- حساب‌های تأیید شده که اخبار غزه را به اشتراک می‌گذارند، کاهش چشمگیر در دسترسی را دیدند، به ویژه در دوره‌های بمباران فعال.

ترویج پروپاگاندا

- محتوای طرفدار اسرائیل، از جمله اینفوگرافیک‌های سبک هاسبارا و نظرات تأثیرگذار، به طور برجسته‌تر در فیدهای برای شما برجسته شد.
- پست‌های حمایت‌شده از کمپین‌های مرتبط با دولت اسرائیل به مخاطبان آمریکایی فشار داده شد، گاهی به عنوان آموزشی یا انسانی قاب‌بندی شده.

این عدم تقارن محتوا دینامیک‌های مشابه مشاهده شده در X را منعکس می‌کند - اما دسترسی تیک‌تاک در میان کاربران جوان‌تر آن را به ویژه خطرناک می‌کند. پلتفرم به زمین آماده‌سازی ایدئولوژیک تبدیل شده، جایی که دید انتخابی مرزهای اخلاقی آنچه به عنوان طبیعی، قابل قبول یا «صحیح» دیده می‌شود را دیکته می‌کند.

از خنثی بودن الگوریتمی به جنگ ایدئولوژیک

تیک‌تاک زمانی به عنوان پلتفرمی دیده می‌شد که صداهای کمتر نمایندگی شده - از جمله فلسطینی‌ها - مکانی برای شنیده شدن می‌داد. صحنه برای:

- فیلم خام بمباران‌ها
- شهادت‌های شخصی از سرزمین‌های اشغالی
- جنبش‌های همبستگی و ویروسی که تعصبات اخبار 主流 را دور می‌زدند

اما تحت اوراکل و الیسون، همسویی ایدئولوژیک پلتفرم در حال تغییر است. این نه فقط در مورد دید است - در مورد کدگذاری ارزش‌ها است:

- سربازان اسرائیلی به عنوان محافظان نشان داده می‌شوند.
- فلسطینی‌ها - صریح یا ضمنی - به عنوان تهدیدها نشان داده می‌شوند.
- رنج الگوریتمیاً برای ترجیح یک نوع غم curate می‌شود.

این مهندسی روایی در مقیاس است - و تحت پوشش «تعدیل محتوا» و «امنیت برند» انجام می‌شود.

امپراتوری رسانه‌ای الیسون: تقویت دیوار روایی

تصاحب تیک‌تاک فقط یک گره در استراتژی گسترده‌تر ادغام رسانه‌ای الیسون است. از طریق اسکای‌دانس مدیا و تصاحب آن پارامونت گلوبال، خانواده الیسون اکنون کنترل:

- سی‌بی‌اس نیوز
- شوتایم
- کم‌دی سنترال
- نیکلودیون
- پارامونت پیکچرز
- پلتفرم‌های استریم جهانی

همراه با اوراکل و تیک‌تاک، نفوذ الیسون به تقریباً هر رسانه اصلی مصرف اطلاعات گسترش یافته، از برنامه‌های کودکان تا پایگاه‌های داده شرکتی تا پلتفرم‌های ویدیو و ویروسی.

با پیوندهای سیاسی عمیق و سفتی ایدئولوژیک او، این نه فقط مالکیت رسانه‌ای است - احتکار روایی است. و برای پاک‌سازی جنگ، انضباط اختلاف و تعریف مرزهای همدردی مجاز استفاده می‌شود.

اثرات روانی هاسبارا - الگوریتم‌ها، اضطراب و شکل‌دهی به احساس عمومی

قدرت پروپاگاندا نه تنها در آنچه می‌گویید، بلکه در آنچه با ذهن می‌کند است.

هاسبارای معاصر - دور از بقایای جنگ سرد - یک سیستم تأثیر نفسانی بسیار تکامل یافته است. دیگر فقط به کنترل رسانه‌های دولتی یا چرخاندن بیانیه‌های مطبوعاتی وابسته نیست. اکنون در الگوریتم‌ها، طراحی‌های رابط، سیستم‌های پاداش و حلقه‌های بازخورد اجتماعی زندگی می‌کند.

هاسبارا در عصر دیجیتال نه فقط متقاعد کردن را هدف قرار می‌دهد - شرطی‌سازی را هدف قرار می‌دهد. برای شکل‌دهی به احساس عمومی، مدل‌سازی رفلکس‌های اخلاقی، سرکوب اختلاف و مهندسی ادراک اجماع.

مهندسی الگوریتمی احساس

پلتفرم‌های رسانه‌های اجتماعی آنچه کاربران می‌بینند را از طریق «فیدهای» الگوریتمی curate می‌کنند که برای به حداکثر رساندن تعامل طراحی شده‌اند - اما این الگوریتم‌ها همچنین تعیین می‌کنند که چه نوع اطلاعاتی پاداش داده می‌شود یا نامرئی می‌شود. عملیات‌های هاسبارا این را با اطمینان از تقویت محتوای طرفدار اسرائیل در حالی که محتوای طرفدار فلسطین deboost یا سرکوب می‌شود، بهره‌برداری می‌کنند.

نتیجه شرطی‌سازی عاطفی است:

- محتوایی که روایت اسرائیل را حمایت می‌کند لایک‌ها، ریتوییت‌ها و بازدیدها را دریافت می‌کند - پیک‌های دوپامین را برای کاربر ایجاد می‌کند و آن رفتارها را تقویت می‌کند.

- محتوایی که به اسرائیل انتقاد می‌کند، هر چقدر دقیق یا فوری، اغلب تعامل کمی یا صفر دریافت می‌کند - منجر به ناامیدی، شک به خود و عقب‌نشینی نهایی می‌شود.

این یک حلقه پاداش-تنبیه تشکیل می‌دهد:

- تعامل = صحت
- سکوت = شرم
- با گذشت زمان، کاربران ناخودآگاه خود را تنظیم می‌کنند تا با محتوایی که خوب عمل می‌کند همخوانی داشته باشند و دید را با حقیقت اشتباه می‌گیرند.

اتاق‌های اکو و اجماع تولیدشده

وقتی پلتفرم‌هایی مانند X و تیک‌تاک یک طرف از روایت سیاسی را افزایش می‌دهند، اتاق‌های اکو دیجیتال ایجاد می‌کنند - محیط‌هایی که کاربران به طور مکرر به محدوده باریکی از نظرات **باز** می‌شوند و توهم توافق جهانی را تقویت می‌کنند.

این عواقب روانی عمیقی دارد:

- طبق آزمایش‌های هم‌نوایی اش، انسان‌ها تمایل به اتخاذ نظرات گروهی دارند - حتی وقتی با باورهای شخصی در تضاد هستند - اگر خود را تنها در اختلاف ببینند.
- این به ناآگاهی جمع‌گرا منجر می‌شود: باور به اینکه دیدگاه‌های خصوصی فرد اشتباه یا حاشیه‌ای است زیرا هیچ کس دیگری به نظر نمی‌رسد به اشتراک بگذارد.
- در زمینه اسرائیل-فلسطین، این به معنای آن است که همدردی با فلسطینی‌ها به عنوان خطرناک یا غیرعادی دیده می‌شود، حتی در میان کاربرانی که آن همدردی را خصوصی احساس می‌کنند.

نتیجه نه فقط سکوت است - تحریف داخلی است. تعداد فزاینده‌ای از کاربران شروع به عدم اعتماد به غرایز اخلاقی خود می‌کنند.

مارپیچ سکوت: ساکت کردن از طریق انزوا

وقتی کاربران می‌بینند که محتوای طرفدار فلسطین مجازات می‌شود - با بن‌ها، دسترسی پایین، آزار یا عواقب شغلی - یاد می‌گیرند خودسانسوری کنند. این به ویژه در میان:

- دانشجویان ترسو از عواقب آکادمیک یا حرفه‌ای
- تولیدکنندگان ترسو از demonetization
- کارمندان شرکت‌های طرفدار اسرائیل مانند اوراکل که همکاران را به منابع سلامت روانی برای اختلاف ارجاع داده‌اند، درست است

این با نظریه مارپیچ سکوت همخوانی دارد:

افراد کمتر احتمال دارد نظر خود را بیان کنند اگر از انزوای اجتماعی یا مجازات بترسند. هر چه افراد کمتری صحبت کنند، ادراک قوی‌تر از اینکه اختلاف نادر است - بنابراین سکوت را تقویت می‌کند.

این دقیقاً محیطی است که هاسبارا هدف قرار می‌دهد.

پاتولوژی‌زاسیون اختلاف

در سال‌های اخیر، اجبار روانی فراتر از فید به محل کار و جامعه رفته است. گزارش‌های اوراکل در طول جنگ غزه ۲۰۲۳-۲۰۲۵ الگویی عمیقاً نگران‌کننده را آشکار می‌کنند:

- کارمندانی که اقدامات اسرائیل را انتقاد می‌کردند به **حمایت سلامت روانی** ارجاع داده می‌شدند نه درگیر شدن با جوهر نگرانی‌هایشان.
- مدیران اجرایی «عشق به اسرائیل» را به عنوان بخشی از فرهنگ شرکت مطالبه کردند - چارچوب‌بندی اختلاف به عنوان **ناپایداری عاطفی** یا **غیرعقلانی بودن**.
- در فضاهای فناوری و رسانه، دیدگاه‌های طرفدار فلسطین پاتولوژی‌زده می‌شوند، در حالی که حمایت از اسرائیل به عنوان **عقلانی، مدنی و اخلاقی** نرمال می‌شود.

این تاکتیک از کتاب‌های بازی اقتدارگرا می‌کشد: بازچارچوب‌بندی مخالفت اخلاقی به عنوان **گیجی ذهنی**، درمان مقاومت نه به عنوان دیدگاه سیاسی بلکه به عنوان **انحراف روانی**.

خستگی عاطفی و burnout

شاید تأثیر روانی رایج‌ترین هاسبارای معاصر **خستگی عاطفی** باشد:

- کاربرانی که سعی در مستندسازی جنایات - به ویژه در غزه - دارند، احساس می‌کنند «به خلأ فریاد می‌زنند».
- علی‌رغم شواهد، پست‌هایشان نادیده گرفته یا حذف می‌شود.
- بسیاری احساس ناامیدی، اضطراب یا قطع ارتباط با همتایان را توصیف می‌کنند که به نظر نمی‌رسد اهمیتی بدهند.

این به:

- **burnout دیجیتال**: عقب‌نشینی از فعال‌سازی به دلیل کار عاطفی مداوم
- **جدایی اخلاقی**: جدایی روانی از تروما به عنوان مکانیسم بقا
- **خستگی همدردی**: بی‌حسی به رنج به دلیل بیش‌ازحد **暴露** و **بیهودگی** ادراک‌شده

در نهایت، این فرسایش روانی **همبستگی** یکی از مؤثرترین ابزارهای هاسبارا است. نه فقط از طریق سانسور، بلکه از طریق **خستگی**.

کودک‌سازی مخاطب

استراتژی کلیدی دیگر هاسبارا **ساده‌سازی بیش‌ازحد** است - چارچوب‌بندی ژئوپلیتیک پیچیده از طریق tropes دستکاری عاطفی:

- اسرائیل به عنوان قربانی دائمی
- ارتش به عنوان «اخلاقی‌ترین ارتش جهان»
- فلسطینی‌ها به عنوان تروریست‌ها یا قربانی‌های منفعل بدون **agency**

این چارچوب عاطفی مخاطب را کودک می‌کند:

- تفکر انتقادی را دلسرد می‌کند
- وفاداری عاطفی را بر **nuance** واقعی اولویت می‌دهد
- دوتایی‌های اخلاقی را پرورش می‌دهد - خوب در مقابل بد، ما در مقابل آنها - بدون فضا برای زمینه، تاریخ یا انتقاد ساختاری

کاربران آموزش می‌بینند نه برای درک، بلکه برای احساس در جهت درست. و انحراف از آن اسکرپیت عاطفی اجتماعاً قابل مجازات می‌شود.

هاسبارا و غرب - لابی‌گری، جنگ حقوقی و جرم‌انگاری همبستگی

هاسبارا در شکل‌دهی به ادراک متوقف نمی‌شود. هدف نهایی آن تبدیل ادراک به قدرت است - به قانون‌گذاری، تأمین مالی نظامی، سیاست تجاری و چارچوب‌های قانونی که مقاومت را مجازات و تواطؤ را پاداش می‌دهند.

در غرب - به ویژه ایالات متحده، بریتانیای کبیر، آلمان و فرانسه - هاسبارا به ابزار سیاسی تکامل یافته است. نه فقط از طریق ویدیوهای ویروسی یا کمپین‌های تأثیرگذار، بلکه از طریق لابی‌گری، جنگ حقوقی، سرکوب آکادمیک و نظارت بر جامعه مدنی مستقر می‌شود.

زیرساخت لابی‌گری: اتاق موتور هاسبارای غربی

گسترش قدرتمندترین هاسبارا در غرب زیرساخت لابی‌گری آن است، به ویژه در ایالات متحده. سازمان‌هایی مانند:

- آایک (کمیته امور عمومی آمریکا-اسرائیل)
- لیگ ضد افترا (ADL)
- استند ویت عوس
- شورای اسرائیلی-آمریکایی
- و بسیاری از PAC‌های کمتر شناخته شده

...شبکه‌ای به هم پیوسته تشکیل می‌دهند که:

- بر انتخابات تأثیر می‌گذارد
- سیاست خارجی ایالات متحده نسبت به اسرائیل را شکل می‌دهد
- قانون‌گذاری برای سرکوب جنبش BDS را پیش‌نویس می‌کند
- تعریف‌های یهودستیزی را فشار می‌دهد که ضدصهیونیسم را با سخنان نفرت برابر می‌کند

این گروه‌ها نه تنها سازمان‌های حمایت هستند - **مهندسان سیاست** هستند، عمیقاً در زیرساخت سیاسی ایالات متحده جاسازی شده‌اند.

اهرم مالی:

- آپیک به تنهایی بیش از ۱۰۰ میلیون دلار در چرخه‌های انتخاباتی ایالات متحده ۲۰۲۲ و ۲۰۲۴ هزینه کرد و کاندیداهایی را که حمایت تزلزل‌ناپذیر از اسرائیل را وعده می‌دادند، حمایت کرد - حتی در حالی که تعداد کشته‌شدگان غزه افزایش می‌یافت.
- کمک‌های سیاسی به عنوان آزمون وفاداری به اسرائیل استفاده می‌شود. لری الیسون، برای مثال، ظاهراً کاندیداهای سیاسی را وتو کرد بر اساس موضعشان در مورد اسرائیل قبل از ارائه حمایت مالی.

انضباط کاندیدا:

- کاندیداهایی که سیاست اسرائیل را انتقاد می‌کنند - مانند ایلان عمر، رشیده طلیب یا جمال بومان - با کمپین‌های افترای هماهنگ، حملات اطلاعات غلط و چالش‌های مقدماتی حمایت‌شده با میلیون‌ها پول همسو با هاسبارا روبرو می‌شوند.
- این سطح از نفوذ تضمین می‌کند که سیاست خارجی ایالات متحده در حمایت از اسرائیل قفل شده باقی بماند، صرف‌نظر از نظر عمومی، نقض‌های قانونی یا نگرانی‌های حقوق بشر.

جنگ حقوقی: تبدیل همبستگی به جرم

مرز بعدی هاسبارا در غرب جنگ حقوقی است - استفاده از سیستم‌های قانونی برای جرم‌انگاری و ارباب حامیان حقوق فلسطینی.

جرم‌انگاری BDS:

- تا ۲۰۲۵، ۳۶ ایالت ایالات متحده قوانینی یا دستورات اجرایی تصویب کرده‌اند که افراد یا شرکت‌هایی را که در فعالیت‌های تحریم، خروج سرمایه و تحریم‌ها (BDS) علیه اسرائیل شرکت می‌کنند، جریمه می‌کنند.
- این قوانین، بسیاری از آنها با همکاری گروه‌های لابی اسرائیلی نوشته شده، اغلب:

- الزام پیمانکاران به امضای سوگندهای ضد BDS
- جریمه دانشجویان یا هیئت علمی برای فعال‌سازی طرفدار فلسطین
- نگه داشتن بودجه عمومی از سازمان‌هایی که «ضد اسرائیل» تلقی می‌شوند

بازتعریف یهودستیزی:

- دولت‌های غربی به طور فزاینده تعریف یهودستیزی IHRA (اتحادیه بین‌المللی یادبود هولوکاست) را اتخاذ می‌کنند، که انتقاد از اسرائیل را به عنوان جرم نفرت بالقوه شامل می‌شود.
- منتقدان استدلال می‌کنند که این اتهام یهودستیزی را سلاح می‌کند برای ساکت کردن گفتگوی سیاسی و آزادی آکادمیک.
- در آلمان و فرانسه، این تعریف قبلاً به سرکوب پلیس تجمعات طرفدار فلسطین، اعتراضات ممنوعه و تحقیقات NGO منجر شده است.

سانسور نهادی:

- **استادان دانشگاه**، به ویژه در ایالات متحده و بریتانیای کبیر، با خطر فزاینده برای تدریس تاریخ فلسطین یا ابراز حمایت از جنبش‌های استعمارزدایی روبرو هستند.
- سازمان‌هایی مانند **کناری میشن** لیست‌های سیاه عمومی از دانشجویان و دانشمندان که از حقوق فلسطینی حمایت می‌کنند را نگهداری می‌کنند - لیست‌هایی که اغلب توسط کارفرمایان و افسران مهاجرت استفاده می‌شوند.

نظارت و پلیس‌سازی جنبش‌های همبستگی

موازی با جنگ حقوقی، دولت‌ها و نهادهای همسو با هاسبارا به طور فزاینده زبان **ضدتروریستی** را برای نظارت و ارباب سازمان‌دهی طرفدار فلسطین اتخاذ کرده‌اند.

نظارت دانشگاهی:

- فصل‌های دانشگاهی دانشجویان برای عدالت در فلسطین (**SJP**) تحت فشار اهداکنندگان و گروه‌های لابی نظارت، نفوذ یا تعلیق می‌شوند.
- فعالان دانشگاهی به عنوان **رادیکال‌ها** یا **تهدیدهای امنیتی** برچسب زده می‌شوند، به ویژه پس از دوره‌های خشونت تشدیدشده در غزه یا کرانه باختری.

ارباب NGO:

- گروه‌های کمک، ناظران حقوق بشر و حتی آژانس‌های سازمان ملل روتیناً به «حمایت از تروریسم» متهم می‌شوند اگر سوءاستفاده‌های اسرائیلی را مستند کنند.
- **ارتش و وزارت امور خارجه اسرائیل** به کمپین‌های افترا هدف‌گیری کارگران انسانی و خبرنگاران - به ویژه کسانی که در غزه یا اورشلیم عمل می‌کنند - مرتبط شده‌اند.

ممنوعیت سفر و لغو ویزا:

- مدافعان فلسطینی، دانشگاهیان و خبرنگاران از ورود به کشورهای غربی منع، در مرزها علامت‌گذاری یا از تعهدات سخنرانی تحت اتهامات مبهم «افراط‌گرایی» یا «همدردی تروریستی» منع می‌شوند.
- به طور خلاصه، **فعال‌سازی خود به عنوان تهدید بازتعریف می‌شود** - نه زیرا ریسکی برای امنیت عمومی ایجاد می‌کند، بلکه زیرا کنترل روایی را تهدید می‌کند.

جنگ فرهنگی: پاک کردن مشروعیت فلسطینی

سرکوب حمایت‌شده توسط دولت از همبستگی با پروژه فرهنگی گسترده‌تر برای پاک کردن کامل مشروعیت فلسطینی تقویت می‌شود.

سرکوب آکادمیک:

- دوره‌ها در مورد استعمارگرایی settler، آپارتاید یا مقاومت بومی اگر فلسطین را شامل شوند، بودجه را از دست می‌دهند یا هدف سیاسی قرار می‌گیرند.

- کنفرانس‌ها لغو، سخنرانان از پلتفرم حذف و انتشارات آکادمیک تحت فشار مالی‌گذاران همسو با هاسبارا سانسور می‌شوند.

پاک‌سازی رسانه‌ای:

- نهادهای رسانه‌ای غربی ادامه می‌دهند:
 - تهاجم اسرائیلی را به عنوان «دفاع از خود» قاب‌بندی کنند
 - از اصطلاحاتی مانند **اشغال**، **پاک‌سازی قومی** یا **آپارتاید** اجتناب کنند
 - «کارشناسان» هاسبارا را بر دانشمندان فلسطینی پلتفرم کنند
- خبرنگاران که این قاب‌بندی را به چالش می‌کشند، سرزنش، از مأموریت‌ها حذف یا با کمپین‌های آزار آنلاین روبرو می‌شوند.

لیست سیاه فرهنگی:

- هنرمندان، فیلم‌سازان و موسیقیدانانی که از فلسطین حمایت می‌کنند دعوت نمی‌شوند، لیست سیاه می‌شوند یا مجازات می‌شوند، به ویژه در مدارهای جشنواره ایالات متحده و بریتانیای کبیر.
- مالی‌گذاران فرهنگی عمده اغلب **امثال غیرمستقیم «ضد BDS»** را الزامی می‌کنند و بودجه را به سکوت سیاسی گره می‌زنند.

مقاومت و افشا - شکستن ماشین هاسبارا

هاسبارا بر کنترل شکوفا می‌شود: رسانه‌ها، پیام‌ها، ادراک. به غرق کردن اکوسیستم اطلاعات با نسخه خود از واقعیت وابسته است در حالی که روایت‌های رقیب را از طریق جنگ حقوقی، سانسور و اجبار روانی ساکت می‌کند.

اما حتی پیشرفته‌ترین سیستم پروپاگاندا **حدود دارد** - و ترک‌ها.

علی‌رغم سلطه هاسبارا در سراسر نهادهای غربی و پلتفرم‌های دیجیتال، یک روایت مخالف جهانی ظاهر شده است. غیرمتمرکز، بومی دیجیتال، اخلاقاً ریشه‌دار و اغلب توسط کسانی بدون قدرت نهادی هدایت می‌شود - خبرنگاران، فعالان، هنرمندان، بازماندگان و فناوری‌دانانی متعهد به روایت **حقیقت تحت پاک‌سازی**.

قدرت شهادت: روزنامه‌نگاری به عنوان مقاومت

یکی از قدرتمندترین اشکال مقاومت به هاسبارا عمل **شهادت دادن** است - به ویژه در زمان واقعی.

روزنامه‌نگاری شهروندی:

- در جنگ‌های غزه ۲۰۲۳-۲۰۲۵، بسیاری از آنچه جهان می‌داند از خروجی‌های اصلی نیامد، بلکه از فیلم‌های ویدیو **مستقیم** ضبط‌شده توسط فلسطینی‌ها و به اشتراک گذاشته‌شده از طریق رسانه‌های اجتماعی.
- این شهادت‌های خام - مادران سوگوار، بیمارستان‌های بمباران‌شده، کودکان مجروح - روایت‌های پاک‌شده را قطع می‌کنند و به میلیون‌ها می‌رسند، اغلب قبل از اینکه سانسور شوند.

گزارش تحقیقی:

- خروجی‌هایی مانند +۹۷۲ مجله، اینترسپت، میدل ایست آی و الکترونیک انتفاضه ادامه به مستندسازی:

- کمپین‌های اطلاعات غلط نظامی اسرائیل
- فناوری‌های نظارت استفاده‌شده علیه فلسطینی‌ها
- تواطؤ غربی در فروش اسلحه و سانسور

- خبرنگاران مستقل در پلتفرم‌هایی مانند ساب‌استک و پاتریون محدودیت‌های ویرایشی را دور زده‌اند تا گزارش‌های انتقادی سانسور شده در جاهای دیگر را منتشر کنند.

فعال‌سازی آرشیوی:

- جماعت‌هایی مانند فورن‌زیک آرشیوتکچر و ویژوالایزینگ فلسطین از داده‌ها، نقشه‌برداری و OSINT (اطلاعات منبع باز) برای ایجاد سوابق غیرقابل انکار و مستند از جنایات جنگی اسرائیل، تصرف زمین و سیاست‌های آپارتاید استفاده می‌کنند - منابعی که اکنون در پرونده‌های قانونی بین‌المللی و گزارش‌های حقوق بشر استفاده می‌شوند.

حاکمیت فناوری: ساخت فراتر از پلتفرم‌ها

با شناخت اینکه پلتفرم‌های اصلی مانند X، تیک‌تاک و اینستاگرام اکنون عمیقاً به خطر افتاده‌اند، بسیاری از فناوری‌دانان و جوامع به جایگزین‌های غیرمتمرکز و اخلاقی روی می‌آورند. دو مورد برجسته ماستودون و آپ‌اسکرولد هستند.

ماستودون: میکرو بلاگینگ غیرمتمرکز

ماستودون بخشی از فدورس است - شبکه‌ای از پلتفرم‌های اجتماعی غیرمتمرکز و کنترل‌شده توسط کاربران. برخلاف X، ماستودون متعلق به میلیاردر نیست، تبلیغات سرو نمی‌کند و محتوا را الگوریتمی curate نمی‌کند.

- **تعدیل محلی** به معنای آن است که محتوای طرفدار فلسطین کمتر احتمال دفن الگوریتمی یا ممنوعیت را دارد.
- بسیاری از نمونه‌های ماستودون صریحاً چارچوب‌های ضد استعماری، ضد آپارتاید و طرفدار عدالت را حمایت می‌کنند.
- خبرنگاران و سازمان‌دهندگان که در X از پلتفرم حذف شده‌اند حضور خود را در ماستودون بازسازی کرده‌اند، از آن به عنوان هابی امن‌تر برای آرشیو و تقویت مقاومت استفاده می‌کنند.

ماستودون راه‌حل کامل نیست - پایگاه کاربر کوچک‌تر و دسترسی محدود دارد - اما الگویی برای زیرساخت همبستگی دیجیتال است که در برابر تصاحب شرکتی و تعصب الگوریتمی مقاومت می‌کند.

آپ‌اسکرولد: اخبار اجتماعی انسان‌محور

آپ‌اسکرولد جایگزین رو به رشدی برای اپ‌های فید خبری سنتی است، با تأکید بر:

- شفافیت الگوریتمی
- curate محتوای جامعه‌محور

• طراحی آگاه از سلامت روانی

به جای استفاده از الگوریتم‌های به حداکثر رساندن تعامل، آپاسکرولد کاربران را قادر می‌سازد آنچه را می‌بینند انتخاب کنند و **curator**های مورد اعتماد را دنبال کنند، به جای برندها یا تأثیرگذاران.

در زمینه هاسبارا:

- آپاسکرولد پلتفرمی مقاوم به تاکتیک‌های اشباع و سیل محتوا ارائه می‌دهد.
 - توسط آموزش‌دهندگان رسانه و فعالان برای به اشتراک گذاشتن به‌روزرسانی‌های بدون فیلتر استفاده می‌شود، به ویژه در طول قطع محتوای دیگر پلتفرم‌ها.
 - تمرکز آن بر مصرف اطلاعاتی عمدی فضایی برای **nuance**، تاریخ و شهادت اخلاقی ایجاد می‌کند.
- در حالی که هنوز نوظهور است، آپاسکرولد روح مقاومت دیجیتال را نشان می‌دهد - جایی که فید به فضایی برای تأمل تبدیل می‌شود، نه اجبار.

پروژه‌های حافظه جمعی

هاسبارا به پاک‌سازی تاریخی وابسته است: نکه، قتل‌عام‌های گذشته، دهه‌ها غصب. در پاسخ، نسل جدیدی از خالقان بر ساخت ضدتاریخ‌ها کار می‌کنند که تجربه فلسطینی را حفظ و حافظه را در commons دیجیتال بازنویسی می‌کنند.

یادبودهای دیجیتال و هنر:

- هنرمندان و کدگذارها نقشه‌های تعاملی روستاهای نابودشده، یادبودهای مجازی برای مردگان غزه و آرشیوهای خشونت استعماری مرتبط با تاریخ امپریال جهانی ایجاد کرده‌اند.
- پروژه‌هایی مانند دکولونایز فلسطین و آرشیو فلسطینی متون، تصاویر و تاریخ‌های شفاهی را **curate** می‌کنند که ساده‌سازی و فراموشی تاریخی را مقاومت می‌کنند.

آموزش جامعه:

- آموزش‌دهندگان **grassroots teach-in**ها، گروه‌های خواندن و دوره‌های آنلاین را میزبانی می‌کنند تا زمینه تاریخی را بازپس گیرند و روایت‌های پروپاگاندا را به چالش بکشند.
- جماعت‌های **zine** و کتابخانه‌های دیجیتال به عنوان ابزارهای غیررسمی اما قدرتمند برای بازآموزی سیاسی خارج از نهادها ظاهر شده‌اند.

ضدحمله قانونی و نهادی

حتی در سیستم‌های به خطر افتاده، هاسبارا با مقاومت فزاینده روبرو است:

اقدام قانونی حقوق بشر:

- گروه‌هایی مانند الهق، عداله و دفاع بین‌المللی برای کودکان-فلسطین از تحریف‌های هاسبارای خود به عنوان شواهد در روندهای دادگاهی بین‌المللی استفاده می‌کنند، از جمله موارد نسل‌کشی و آپارتاید.

سازمان‌دهی دانشگاهی:

- دانشجویان به چالش کشیدن بن‌های همبستگی فلسطین از طریق اعتراض، اشغال و دعاوی را ادامه می‌دهند.
- ائتلاف‌های قانونی با موفقیت قوانین ضد BDS را در دادگاه‌های ایالات متحده به چالش کشیده‌اند و استدلال کرده‌اند که آنها حفاظت‌های آزادی بیان конституционный را نقض می‌کنند.

افشای افشاگران:

- کارمندان سابق شرکت‌های رسانه‌های اجتماعی و NGOها اکنون اسناد داخلی را لو می‌دهند و آشکار می‌کنند که چگونه الگوریتم‌ها تنظیم و سیاست‌های تعدیل محتوا با هماهنگی فشار لابی اسرائیلی ساخته شده‌اند.

همبستگی جهانی: اتصال مجدد مبارزه

شاید قدرتمندترین، مقاومت جهانی به هاسبارا فلسطین را به جنبش‌های آزادی دیگر متصل می‌کند:

- جوامع بومی الگوهای مشترک استعمار settler را می‌شناسند
- جنبش‌های آزادی سیاه منطبق مشترک نظامی‌سازی پلیس را نام می‌برند
- کهنه‌سربازان ضد آپارتاید در آفریقای جنوبی تکرار کتاب بازی سرکوبگران سابقشان توسط اسرائیل را فرامی‌خوانند

این همبستگی تقاطعی هاسبارا را برای ایزوله کردن و انگ زدن مقاومت فلسطینی سخت‌تر می‌کند. فلسطین را نه به عنوان مورد منحصربه‌فرد درگیری، بلکه به عنوان نقطه کانونی در مبارزه جهانی علیه امپراتوری، نظارت و بی‌عدالتی بازموقعیت می‌کند.

آنچه نمی‌تواند ندیده شود - حقیقت، حافظه و فروپاشی انحصار روایی

برای دهه‌ها، ماشین‌آلات هاسبارای اسرائیل با موفقیت قابل توجه عمل کرد. تصویری محکم مدیریت‌شده را پروژه کرد: دولتی دموکراتیک تحت محاصره، ارتشی اخلاقی در دفاع از خود، متحد غربی آزارشده توسط نفرت غیرعقلانی. این روایت نه تنها در کنار واقعیت وجود داشت - آن را جایگزین کرد، به کتاب‌های درسی، عناوین، سیاست‌ها و رفلکس‌های عاطفی نفوذ کرد.

اما روایت‌ها، مانند رژیم‌ها، می‌توانند فروپاشند.

و در دو سال گذشته، چیزی غیرقابل بازگشت اتفاق افتاده است.

علی‌رغم میلیاردها هزینه‌شده برای روابط عمومی، کمپین‌های تأثیرگذار، دستکاری الگوریتمی، سرکوب قانونی و تصاحب نهادی، حقیقت شکسته است. نه زیرا اجازه داده شد - بلکه زیرا از طریق ترک‌ها اجبار شد، توسط بازماندگان حمل شد، توسط شاهدان مستند شد و توسط شبکه‌های افراد عادی که از نگاه به جای دیگر امتناع کردند، تقویت شد.

آنچه در غزه، کرانه باختری، اورشلیم دیده‌ایم - آنچه از افشاگران، محققان دیجیتال، مورخان، کودکان و شاعران آموخته‌ایم - نمی‌تواند ندیده شود.

این گفتمان را تغییر داده است.

و ما را تغییر داده است.

فروپاشی انحصار روایی

هاسبارا زمانی با کنترل تقریباً کامل بر گفتمان غالب در غرب عمل می‌کرد. نه تنها بحث‌ها را برنده می‌شد - شرایط آنچه قابل بحث بود را تنظیم می‌کرد.

اما آن انحصار شکسته شده است.

- رسانه‌های اجتماعی ساختار دروازه‌بانی را شکستند، حتی در حالی که اسرائیل برای بازپس‌گیری کنترل از طریق تصاحب‌ها و فشار تعدیل عجله می‌کرد.
- روزنامه‌نگاری شهروندی **timelines** را با واقعیت غریب‌پاک‌شده سیل کرد، نگاه به جنایات جنگی پوشانده‌شده با «دفاع» را سخت‌تر کرد.
- مورخان، هنرمندان و فعالان فلسطینی جای مشروع خود را در گفتمان جهانی گرفتند و از صحبت درباره به جای با امتناع کردند.

بله، پلتفرم‌هایی مانند X و تیک‌تاک از آن زمان برای سرکوب آن شکستگی بازاستفاده شده‌اند - اما آسیب به روایت غالب وارد شده است. هاسبارا هنوز می‌تواند تحریف کند. اما دیگر نمی‌تواند پاک کند.

تنظیم مجدد اخلاقی جهانی

برای بسیاری، دو سال گذشته به عنوان بیداری اخلاقی خدمت کرده است:

- آنچه زمانی پیچیده قاب‌بندی شد اکنون به عنوان استعماری فهمیده می‌شود.
- آنچه زمانی به عنوان «درگیری» دیده می‌شد اکنون به عنوان آپارتاید فهمیده می‌شود.
- آنچه زمانی به عنوان دفاع نقاشی شد اکنون به عنوان سلطه شناخته می‌شود.

کودکان را در استریم زنده مرده دیدیم، خبرنگاران را در خون سرد کشته، بیمارستان‌ها را به آوار تبدیل کردیم - و توجیهات در زمان واقعی فرومی‌پاشند.

همچنین افراد را در سراسر مرزها دیدیم که فلسطین را به مبارزه‌های جهانی علیه نژادپرستی، نظارت، نظامی‌گرایی و خشونت دولتی متصل می‌کنند.

این لحظه گذرا نیست. تنظیم مجدد اخلاقی است - و هاسبارا الگوریتمی به اندازه کافی قدرتمند برای معکوس کردن آن ندارد.

حافظه به عنوان مقاومت

در قلب هاسبارا هدفی ساده است: پاک‌سازی.

- پاک‌سازی نگهب
- پاک‌سازی خشونت استعماری
- پاک‌سازی انسانیت فلسطینی
- پاک‌سازی کسانی که جرأت یادآوری و نام‌گذاری آنچه دیده‌اند را دارند

و بنابراین پادزهر - رادیکال‌ترین عمل - یادآوری است.

آرشیو کردن. نقل قول. شهادت. آموزش. صحبت، حتی وقتی نامحسوب است. به ویژه وقتی نامحسوب است.

حافظه منفعل نیست. سلاح است. یکی که نمی‌تواند خریداری، دفن یا برندسازی از وجود خارج شود.

کار پیش رو: از مقاومت روایی به تغییر ساختاری

افشای هاسبارا فقط گام اول است.

وظیفه واقعی در:

- استعمارزدایی آموزش تا نسل‌های آینده در نادانی بزرگ نشوند
- چالش انحصارهای رسانه‌ای و فناوری شرکتی که همدست پروپاگاندای جنگی شده‌اند
- تقاضای مسئولیت برای جنایات پوشانده‌شده با PR
- حمایت از آزادی فلسطین نه فقط لفظی، بلکه مادی

باید از خود پرسیم نه فقط چه حقایقی اکنون می‌بینیم - بلکه چه مسئولیت‌هایی آن حقایق بر ما تحمیل می‌کنند.

آنچه دیده شده نمی‌تواند ندیده شود

راه برگشتی نیست.

تصاویر در خط زمانی آگاهی جهانی سوخته شده‌اند. نام‌های مردگان در فیدهای ما، شعرهای ما، اعتراضات ما، سیاست‌های ما زندگی می‌کنند. تاریخ دیگر نمی‌تواند بدون مقاومت در زمان واقعی بازنویسی شود.

فروپاشی انحصار روایی نه فقط داستان رسانه‌ای است. داستانی در مورد چه نوع جهانی آماده زندگی در آن هستیم، و آیا آماده‌ایم آن را واضح ببینیم - حتی وقتی آن وضوح راحتی ما را هزینه می‌کند.

و یک بار واضح دیده شد، نمی‌توانیم ندیده شویم.

یک بار شنیده شد، نمی‌توانیم تظاهر کنیم که بودیم.

یک بار آموخته شد، نمی‌توانیم به نادانی بازگردیم.

منابع و خواندنی‌های بیشتر

کتاب‌ها و منابع آکادمیک

- Baroud, Ramzy. **The Last Earth: A Palestinian Story**. Pluto Press, 2018.
- Pappé, Ilan. **The Ethnic Cleansing of Palestine**. Oneworld Publications, 2006.
- Khalidi, Rashid. **The Hundred Years' War on Palestine**. Metropolitan Books, 2020.
- Erakat, Noura. **Justice for Some: Law and the Question of Palestine**. Stanford University Press, 2019.
- Herman, Edward S., and Noam Chomsky. **Manufacturing Consent: The Political Economy of the Mass Media**. Pantheon, 1988.
- Fuchs, Christian. **Social Media: A Critical Introduction**. Sage Publications, 2021.
- Morozov, Evgeny. **The Net Delusion: The Dark Side of Internet Freedom**. PublicAffairs, 2011.

گزارش‌های روزنامه‌نگاری و تحقیقی

- 972+ Magazine - www.972mag.com تحقیقات عمیق در سیاست نظامی اسرائیل، هاسبارا، نظارت دیجیتال و اشغال.
- The Intercept - www.theintercept.com تحقیقات در تواطؤ ایالات متحده، نفوذ لابی و دستکاری پلتفرم‌های فناوری.
- Middle East Eye - www.middleeasteye.net گزارش میدانی و تحلیل رسانه‌ای در سراسر منطقه.
- Electronic Intifada - www.electronicintifada.net روزنامه‌نگاری فلسطینی مستقل افشای اطلاعات غلط و نقض حقوق.
- The Guardian: «تیک‌تاک محتوای فلسطینی را در طول بمباران‌های غزه سرکوب می‌کند، می‌گویند خالقان.» (۲۰۲۳)
- Wired: «X اکنون سلاحی در جنگ اطلاعات اسرائیل-فلسطین است.» (۲۰۲۴)
- The New York Times: «نفوذ لری الیسون در واشنگتن با گسترش اوراکل رشد می‌کند.» (۲۰۲۵)
- Haaretz: «چگونه وزارت امور خارجه اسرائیل کمپین‌های پروپاگاندای دیجیتال را تأمین مالی می‌کند.» (۲۰۲۳)

اسناد رسمی و نشت‌ها

- مناقصه وزارت امور استراتژیک اسرائیل ۲۰۱۹ برای کمپین دیجیتال مخفی: بودجه ~۳ میلیون NIS
- تعریف یهودستیزی IHRA (پذیرفته شده و چالش شده جهانی): www.holocaustremembrance.com
- افشای لابی آپیک ۲۰۲۴: OpenSecrets.org
- راهنماهای یادداشت‌های جامعه توییتر/X و بیانیه‌های ماسک (آرشیو شده از طریق Internet Archive و Tech Policy Center)
- نامه باز کارمندان اوراکل، اعتراض داخلی در مورد فرهنگ شرکتی طرفدار اسرائیل (نشت شده در ۲۰۲۵ از طریق TechLeaks)

مطالعات پلتفرم و تحلیل فناوری

- **Forensic Architecture:** www.forensic-architecture.org تحقیقات چندرسانه‌ای در جنایات جنگی اسرائیل و سرکوب روایی.
- **Visualizing Palestine:** www.visualizingpalestine.org اینفوگرافیک‌ها و روایت‌های داده‌محور چالش چارچوب هاسبارا.
- **AlgorithmWatch:** www.algorithmwatch.org مطالعات در تعصب سیاسی در تعدیل محتوا و تقویت الگوریتمی.
- **مستندات ماستودون:** docs.joinmastodon.org برای درک اینکه چگونه تعدیل غیرمتمرکز رسانه‌های مقاومت را حمایت می‌کند.
- **UpScrolled (Beta):** www.upscrolled.org پلتفرم مرحله اولیه آزمایش طراحی اخلاقی رسانه‌های اجتماعی و curate استعمارزدایی شده.

منابع قانونی و حقوق بشر

- **Al-Haq:** www.alhaq.org - NGO قانونی حقوق بشر فلسطینی
- **Adalah:** www.adalah.org - مرکز قانونی برای حقوق اقلیت عربی در اسرائیل
- **Defence for Children International – Palestine:** www.dci-palestine.org
- **Human Rights Watch:** گزارش‌ها در مورد اعمال آپارتاید اسرائیل (۲۰۲۱-۲۰۲۵)
- **Amnesty International:** «آپارتاید اسرائیل علیه فلسطینی‌ها» (۲۰۲۲)

منابع فعال‌سازی و آموزشی

- **Decolonize Palestine:** www.decolonizepalestine.com تجزیه‌های منبع باز، سنگین نقل قول از مسائل کلیدی مانند هاسبارا، BDS و انکار نکهه.
- **Jewish Voice for Peace:** www.jewishvoiceforpeace.org سازمان یهودی پیشرو ضدصهیونیست چالش سیاست ایالات متحده و آپارتاید اسرائیل.
- **BDS:** www.bdsmovement.net سایت رسمی جنبش BDS، منابع، کیت‌های کمپین و به‌روزرسانی‌های قانونی در مورد حمایت تحریم.
- **Palestine Legal:** www.palestinelegal.org گروه حمایت قانونی مبتنی بر ایالات متحده دفاع از حقوق فعالان و دانشجویان.

لیست‌های خواندنی اضافی و آرشیوهای curate شده

- «**Reading Palestine**» برنامه درسی دانشجویان کلمبیا برای عدالت در فلسطین (۲۰۲۴)
- «**Digital Apartheid: A Reader on Algorithmic Bias and Israel**» (TechSolidarity, ۲۰۲۵)
- «**Platform Censorship and Political Bias**» - مجله MIT Media Lab (بهار ۲۰۲۵)

برای تحقیق آرشیوی و بلندمدت

- **Internet Archive / Wayback Machine** - برای دسترسی به مواد حذف‌شده یا سانسور شده

Palestinian Digital Archive: www.palarchive.org •

Nakba Map Project: www.nakbamap.com •

Timeline Israel-Palestine (IFamericansKnew.org): www.ifamericansknew.org •